

"Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарды бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2022 жылғы 12 қыркүйектегі № 63 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 20 қыркүйекте № 29698 болып тіркелді.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз

"Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 4-бабы 1-тармағының 10-6) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ**:

1. Осы Қаулыға қосымшаға сәйкес қоса беріліп отырған Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қорының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын Талаптар (бұдан әрі - Талаптар) бекітілсін.

2. Сақтандыру нарығы және актуарлық есеп айырысу департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны ресми жарияланғаннан кейін Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды;

3) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Заң департаментіне осы қаулының осы тармағының 2) тармақшасында көзделген іс-шараның орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

4. Талаптардың 2023 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енетін 17-тармағының 6) тармақшасын қоспағанда, осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және
дамыту Агенттігінің Төрағасы*

М. Абылкасымова

Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және
дамыту Агенттігінің
Басқармасының
2022 жылғы 12 қыркүйектегі
№ 63 Қаулысына
қосымша

"Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптар

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптар (бұдан әрі – Талаптар) "Сақтандыру қызметі туралы" 2000 жылғы 18 желтоқсандағы, "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы" 2003 жылғы 3 маусымдағы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес әзірленді және "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" АҚ-тың (бұдан әрі – Қор) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарды қалыптастыру тәртібін айқындайды.

2. Талаптарда келесі ұғымдар қолданылады:

1) басқару есептілігі – ішкі бақылау және Қордың қызметін бағалау құралы;

2) кепілдік беру резервтері – "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес зиянды өтеу резерві, "жалпы сақтандыру" саласы бойынша сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру резерві және "өмірді сақтандыру" саласы бойынша сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру резервтері;

3) комплаенс-мәдениет – Қордың және оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының азаматтық, салықтық, сақтандыру заңнамасының, Қор туралы, сақтандыру қызметі туралы, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, акционерлік қоғамдар туралы Қазақстан Республикасының заңнамасының, сондай-ақ Қордың ішкі құжаттарының талаптарын сақтау мәдениеті;

4) комплаенс-тәуекел – Қордың және оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының азаматтық, салықтық, сақтандыру заңнамасының, Қор туралы, сақтандыру қызметі туралы, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, акционерлік қоғамдар туралы Қазақстан Республикасының заңнамасының, сондай-ақ Қордың ішкі құжаттарының талаптарын сақтамауы салдарынан шығындардың туындау ықтималдығы;

5) корпоративтік басқару – Қор қызметін басқаруды қамтамасыз ететін, акционерлер, директорлар кеңесі, атқарушы орган мен акционерлердің мүдделері үшін Қордың өзге де органдарының арасындағы қарым-қатынастарды қамтитын процестер жиынтығы.

Корпоративтік басқару жүйесі Қордағы өкілеттіктер мен жауапкершіліктерді бөлуді ұйымдастыруға, сондай-ақ корпоративтік шешімдер қабылдау процесін құруға мүмкіндік береді;

6) лимиттеу – қабылданатын тәуекелдердің сапалық, сандық шектеулерін белгілеу, Қордың мәмілелеріне (операцияларына) шектеулерді белгілеу.

Лимиттеу кезінде мынадай өлшемдер анықталады:

лимит белгіленетін көрсеткіш;

лимит белгіленетін көрсеткішті есептеу әдісі;

көрсеткіштің шекті (ең жоғары, ең төмен) мәні;

7) мүдделер қақтығысы – Қор қызметкерінің (лауазымды тұлғасының) жеке мүдделері мен оның лауазымдық өкілеттіктерінің арасындағы Қор қызметкерінің (лауазымды тұлғасының) жеке мүдделері оның өз лауазымдық өкілеттіктерінің орындалмауына әкеп соқтыруы мүмкін қайшылық;

8) стресс-тесттер – Қордың қаржылық жағдайына және кепілдік беру резервтері қаражатының сақталуына әлеуетті ықпалды, айрықша, бірақ Қордың қызметіне ықпал етуі мүмкін ықтимал оқиғаларды өлшеу әдістері;

9) тәуекел – Қор қызметінің күтілетін нәтижесін алу сенімсіздігін немесе мүмкін еместігін туындататын жағдаяттардың пайда болу, кепілдік берудің меншікті активтері мен резервтері бойынша шығыстардың (зиянның) туындау ықтималдығы;

10) тәуекелдерді бағалау жүйесі – Қордың қаржылық жай-күйіне және кепілдік беру резервтерінің сақталуына кешенді талдау жүргізуге арналған коэффициенттердің жиынтығы;

11) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше – тәуекелдерді мониторингтеу, қамтамасыз ету және қадағалау, тәуекелдерді тиімді басқару және ішкі бақылау функцияларын жүзеге асыратын Қордың құрылымдық бөлімшесі;

12) Қордың тәуекелдерді басқару жүйесі – өзара байланысты элементтердің: акционер үшін қолайлы тәуекел деңгейі шеңберінде іске асырылған және әлеуетті тәуекелдерді басқару жөніндегі бірыңғай процеске біріктірілген және тәуекелдерді басқару жөніндегі мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуге бағытталған рәсімдердің, әдістемелердің, ақпараттық жүйелердің жиынтығы. Қордың қызметіне әсер ететін іске асырылған және әлеуетті тәуекелдерді анықтау және басқару процесіне өзіне жүктелген құзырет пен жауапкершілік шегінде директорлар кеңесі, басқарма, құрылымдық бөлімшелердің басшылары мен қызметкерлері қатысады;

13) тәуекелдерді басқару саясаты – Қордың тиімді жұмыс істеуін және оның қызметінің стратегияға және тәуекелдің жол берілетін деңгейіне сәйкестігін қамтамасыз ететін қажетті өлшемшарттарды, өлшемдерді, тәсілдерді, қағидаттарды, стандарттарды, рәсімдер мен тетіктерді айқындайтын саясатты және (немесе) өзге де ішкі құжаттарды қамтитын ішкі құжаттардың жиынтығы;

14) тәуекелді идентификаттау – тәуекел элементтерін табу, тізбесін құру, және сипаттау процесі;

15) тәуекел картасы – кепілдік беру резервтерінің төмендеу тәуекелдерін қоса алғанда, бір "ось" бойынша тәуекелдің ықпал ету күші немесе маңыздылығы

көрсетілген, ал екіншісінде оның пайда болу ықтималдылығы не жиілігі көрсетілген кестеде орналастырылған Қор тәуекелдерінің графикалық және мәтіндік сипаттамасы;

16) тәуекел лимиті – қабылданатын тәуекелді сандық не сапалық шектеу құралы;

17) тәуекел мәдениеті – тәуекелдерді Қордың қаржылық жай-күйіне олардың әсерін азайту мақсатында түсінуге, қабылдауға, басқаруға және бақылауға бағытталған процестер, рәсімдер, Қордың ішкі қағидалары, сондай-ақ ұйымдық құрылымның барлық қатысушыларының кәсіби қызметінің этикалық нормалары мен стандарттары. Тәуекел мәдениеті ұйымның қолданыстағы бекітілген рәсімдерін, процестері мен тетіктерін толықтырады және тәуекелдерді басқару жүйесінің ажырамас құрауышы болып табылады;

18) тәуекел-менеджері – Қордың тәуекелдерді мониторингтеу, қамтамасыз ету және қадағалау, тәуекелдерді тиімді басқару және ішкі бақылау функцияларын жүзеге асыратын штаттағы қызметкері;

19) тәуекелді өлшеу – оқиғаның басталу салдары мен ықтималдығын математикалық жолмен ықтималдық теориясын және статистикалық деректер негізінде үлкен сандар заңын қолдана отырып бағалау арқылы жүзеге асырылатын тәуекелдің ықтималдығы дәрежесін және әлеуетті шығыстар (шығындар) мөлшерін анықтау;

20) уәкілетті орган – қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау жөніндегі уәкілетті орган;

21) ішкі аудит – ішкі аудит қызметі (ішкі аудитор) сақтандыру қызметі туралы, Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы, акционерлік қоғамдар туралы Қазақстан Республикасы заңнамаларына, ішкі құжаттарға, ішкі аудиттің халықаралық кәсіби стандарттарына сәйкес келу дәрежесін одан әрі көрсету мақсатында қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қор қызметін сандық және сапалық жағынан бағалауға келетін басқа деректер мен ақпаратты бағалайтын басқарушылық бақылаудың ажырамас элементі;

22) ішкі бақылау – бұл Қордың директорлар кеңесі, алқалы органдары, басқармасы, қызметкерлері жүзеге асыратын, мынадай санаттар бойынша мақсаттарға жетуді қамтамасыз етуге бағытталған процесс:

қызметінің тиімділігі;

кепілдік беру резервтері қаражатының сақталуын және олардың нысаналы пайдаланылуын қамтамасыз ету;

қаржылық есептіліктің және өзге де басқарушылық есептіліктің сенімділігі, толықтығы мен уақтылылығы;

Сақтандыру қызметі туралы, Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы, акционерлік қоғамдар туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын және Қордың ішкі құжаттарын сақтау;

23) ішкі бақылау жүйесі – мыналарды қамтамасыз ететін бақылау рәсімдерінің, іс-шаралар мен әдістемелердің жиынтығы:

Қордың қаржы-шаруашылық қызметін тиімді жүргізу;

Сақтандыру қызметі туралы, Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы, акционерлік қоғамдар туралы Қазақстан Республикасы заңнамаларының және Қордың ішкі құжаттарының талаптарын сақтау;

жауапкершілікті тиімді бөлу;

Қор қызметкерлерінің ішкі құжаттардың талаптарын уақтылы орындауы;

мүліктің сақталуын қамтамасыз ету;

алаяқтық фактілерін және басқарушылық қателердің алдын алу және анықтау;

қаржылық есептілікті және өзге есептілікті дайындау уақтылығы, шынайылығы мен толықтығы.

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-тарау. Қорда тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелерін құруға, қорда корпоративтік басқару жүйесін құруға қойылатын базалық талаптар

Ескерту. 2-тараудың атауы жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3. Қор тәуекелдері мынадай болып жіктеледі:

1) кепілдік беру резервінің жеткіліксіздігі тәуекелі – уәкілетті органның қатысушы сақтандыру ұйым(дар)ын лицензиядан айыру туралы шешім қабылдауы салдарынан "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабының 2-2-тармағында көзделген жағдайлар бойынша Қор резервінің жеткіліксіздігінің туындау тәуекелі.

2) инвестициялық тәуекелдер - инвестициялық қызмет барысында туындайтын тәуекелдер.

Инвестициялық тәуекелдерге мыналар жатады:

кредиттік тәуекел - дебиторлардың дәрменсіздігі, Қордың инвестициялық портфеліндегі (инвестициялық портфельдеріндегі) облигациялар эмитенттерінің кредиттік рейтингтерінің өзгеруі салдарынан шығыстардың (зиянның) пайда болу тәуекелі;

өтімділік тәуекелі - Қордың өз міндеттемелерін, оның ішінде "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы" Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген міндеттемелерін орындау үшін активтерін тез арада сату мүмкіндігінің болмауына байланысты тәуекел;

нарықтық тәуекел - қаржы құралдарының нарықтық құнының, пайыздық мөлшерлемелерінің, шетел валюталары бағамдарының, бағалы металдар құнының

өзгеруі салдарынан қаржы нарықтарының жағымсыз қозғалыстарына байланысты шығыстардың (зиянның) ықтималдығы.

Нарықтық тәуекелге мыналар жатады:

валюталық тәуекел - шетелдік валюта бағамдарының жағымсыз өзгеруі салдарынан шығындар пайда болуы тәуекелі;

баға тәуекелі - нарықтық факторлардың ықпалымен қаржы құралдарының және туынды қаржы құралдарының нарықтық бағаларының жағымсыз өзгеруі салдарынан шығыстардың (зиянның) пайда болу тәуекелі;

пайыздық тәуекел - ұйымның активтері, пассивтері бойынша пайыздық мөлшерлемелерінің жағымсыз өзгеруі салдарынан қаржы шығыстарының (зиянының) пайда болу тәуекелі;

3) операциялық тәуекел - ішкі процестерді жүзеге асыру барысында басшы және басқа қызметкерлер тарапынан болған кемшіліктердің (қателердің), ақпараттық жүйелердің (технологиялардың) тиісінше жұмыс істемеуі салдарынан, сондай-ақ сыртқы оқиғалар салдарынан шығындардың пайда болу тәуекелі;

4) стратегиялық тәуекел - дұрыс емес басқарушылық шешімдер, қабылданған басқарушылық шешімдерді тиісінше іске асырмау және (немесе) Қордың бизнес-ортаның өзгерістеріне бейімделуге қабілетсіздігі салдарынан шығындардың туындау тәуекелі;

5) ілеспе тәуекелдер:

аудиторлық тәуекел - аудиторлық тексерудің қорытындысы бойынша аудитор қаржылық есептіліктің шынайылығын растағаннан кейін анықталмаған елеулі бұрмалауларды қамтуы мүмкін деп субъективті түрде анықтайтын не шын мәнінде бұрмалану болмаған кезде елеулі бұрмалануды қамтиды деп тану ықтималдығы;

жүйелік тәуекел - сақтандыру ұйымының және (немесе) бірнеше сақтандыру ұйымдарының лицензиясын қайтарып алу, Қазақстан Республикасының бейрезидент - сақтандыру ұйымы филиалының және (немесе) Қазақстан Республикасы бейрезидент - сақтандыру ұйымының бірнеше филиалының қызметін тоқтатуы нәтижесінде резервтер жеткіліксіздігінің туындау тәуекелі;

алаяқтық тәуекелі - қызметкерлердің және үшінші адамдардың алаяқтық іс-әрекеттері нәтижесінде шығыстардың (зиянның) пайда болу ықтималдығына байланысты тәуекел;

бедел тәуекелі - ұйымға теріс қоғамдық пікірдің немесе оған деген сенімнің төмендеуі салдарынан шығыстардың (зиянның) пайда болу тәуекелі;

елдер бойынша тәуекел - шет мемлекеттің немесе шет мемлекет резидентінің өз міндеттемелері бойынша төлемге қабілетсіздігі немесе жауапкершілік атқармауы салдарынан шығыстардың (зиянның) пайда болу тәуекелі.

4. Директорлар кеңесі мен басқарма қорда тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың барабар жүйелерінің болуын, корпоративтік басқарудың, іскерлік

этиканың және тәуекел-мәдениеттің тиісті практикасын қолдануды қамтамасыз етеді және Қор қызметкерлерінің өз міндеттерін орындауы үшін жағдайлар жасайды, сондай-ақ ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитордың) функционалдық және ұйымдастырушылық тәуелсіздігін қамтамасыз етеді.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5. Қордың директорлар кеңесі комитеттерді құру кезінде мүдделер қақтығысын болдырмайды.

5-1. Қордың директорлар кеңесінің комитеттері Қордың директорлар кеңесі бекіткен, олардың өкілеттіктері мен құзыретін, комитеттердегі Қордың директорлар кеңесі мүшелерінің жұмыс мерзімдері бойынша шектеулерді қоса алғанда, жұмыс тәртібін айқындайтын регламентке сәйкес қызметті жүзеге асырады.

Қордың директорлар кеңесі өкілеттіктердің шоғырлануын болдырмау және директорлар кеңесі комитеттерінің құзыретіне кіретін мәселелерге жаңа көзқарастарды ілгерілету үшін директорлар кеңесі комитеттерінің мүшелерін (тәуелсіз сарапшыларды қоспағанда) мерзімді ротациялауды көздейді.

Директорлар кеңесінің комитеттері мәселелерді қарау нәтижелері бойынша шешімдер қабылдаудың ықтимал нұсқалары, осындай шешімдер қабылдаудың оң және теріс факторлары мен салдарлары ашылған директорлар кеңесіне ұсынымдар дайындалады.

Директорлар кеңесі комитеттерінің отырыстары күндізгі нысанда өткізіледі. Директорлар кеңесі комитеттерінің мүшелеріне Қордың ішкі құжаттарында көзделген техникалық байланыс құралдары арқылы отырыстарға қатысуға жол беріледі.

Директорлар кеңесі комитеттерінің отырыстарына корпоративтік хатшы мен директорлар кеңесі комитетінің төрағасы хаттама жасайды және қол қояды.

Стратегиялық жоспарлау мәселелерін қарау үшін Қор директорлар кеңесінің жеке комитетін құрады.

Стратегиялық жоспарлау мәселелері жөніндегі директорлар кеңесі комитетінің төрағасы болып IT технологиялар саласында немесе қаржы нарығының екі және одан да көп секторларында басшылық лауазымдарда кемінде үш жыл жұмыс тәжірибесі бар Қордың тәуелсіз директоры тағайындалады.

Стратегиялық жоспарлау бойынша директорлар кеңесі комитетінің құзыретіне директорлар кеңесіне келесі мәселелер бойынша ұсыныстар беру және қарау кіреді:

1) Қор қызметінің тиімділігін арттыру мақсатында стратегияны іске асыру және стратегиялық жоспарды орындау бойынша бағалау және мониторинг;

2) әзірленген стратегияны іске асыру бойынша Қор қызметінің нақты жоспарларына ұсынымдар беру, стратегиялық жоспарлар мен ұзақ мерзімді міндеттерге қол жеткізу мақсатында ресурстарды бөлу және оларды орындау;

3) Қордың даму жоспарын алдын ала қарау және мониторингтеу, Қордың даму жоспарына түзетулер енгізу;

4) ақпараттық технологиялар саласындағы стратегиялық мақсаттарды іске асыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу және оларды орындау;

5) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында Қордың ішкі құжаттарын әзірлеу және мерзімді қайта қарау;

6) Қордың ішкі құжаттарында белгіленген қорды стратегиялық жоспарлауға және дамытуға байланысты өзге де мәселелерді қарау.

Аудит мәселелері жөніндегі директорлар кеңесі комитетінің төрағасы болып кемінде үш жыл мерзімге аудит, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік саласында жұмыс тәжірибесі бар Қордың тәуелсіз директоры тағайындалады.

Директорлар кеңесінің өзге комитеттерінің төрағалары мен өкілеттіктеріне қойылатын талаптар (бар болса) Қордың ішкі құжаттарында айқындалады.

Ескерту. Талаптар 5-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

6. Инвестициялық тәуекелдерді басқарудың барабар жүйесін қалыптастыру мақсатында Қор инвестициялық комитетті (инвестициялық комитеттерді) құрады.

Инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің) шешімдері оның отырысына қатысқан мүшелерінің көпшілік дауысымен қабылданады және жазбаша түрде ресімделеді.

Инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің) шешімдеріне шешім қабылдау барысын жан-жақты көрсете отырып хаттама жасалады және мыналарды көрсете отырып, шешім қабылдау үшін негіз болып табылатын құжаттар қоса беріледі: қаралатын мәселелердің тізбесі және толық сипаттамасы;

Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) ұсынымдарын қоса алғанда, шешім қабылдау үшін инвестициялық комитетке ұсынылған құжаттар тізбесі; (инвестициялық комитеттерге)

әрбір қаралатын мәселе бойынша дауыс беру қорытындылары;

мүшелердің пікірлері, оның ішінде олар қабылданған шешіммен келіспеген және ерекше пікірі болған кезде, негіздемесімен қоса беріледі.

Хаттамаға инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің) төрағасы мен отырысқа қатысқан барлық мүшелері қол қояды және Қорда сақталады.

Инвестициялық комитет (инвестициялық комитеттер) Қордың ішкі құжатында белгіленген нысандар бойынша Қордың басқармасына жыл сайын Қордың меншікті

активтеріне, кепілдік беру резервтерінің қаражатына қатысты инвестициялық шешімдердің қабылдануы туралы есепті ұсынады.

Директорлар кеңесі инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің) және басқарманың жұмысына олардың жұмыс нәтижесі туралы жыл сайынғы есептерінің негізінде бағалайды.

7. Тәуекелдерді басқару барысы мынадай кезеңдерді қамтиды:

1) тәуекелдерді анықтау:

тәуекел құраушы факторлар мен тәуекелді бағалау (шығыстардың (шығындардың) барлық ықтимал себептерін, олардың ықтималдығы мен мөлшерін жүйелі және тұрақты қадағалау, талдау);

тәуекелдерді жіктеу (тәуекелдердің ерекшелігін және олардың туындауына әкелетін , олардың дамуына әсер ететін факторларды зерттеу, тарихи деректерді сараптамалық бағалау, тәуекелдер картасын талдау нәтижелері бойынша жүзеге асырылады);

2) өткізу мерзімділігін директорлар кеңесі тәуекелдің маңыздылығына қарай, бірақ жылына кемінде екі рет белгілейтін тәуекелдерді өлшеу;

3) тұрақты стресс-тестілеуді және тәуекелдерді талдауды жүзеге асыру;

4) тәуекелдерді басқару әдісін таңдау және қолдану;

5) тәуекелдерді басқару жүйесін түзету.

8. Ішкі бақылау жүйесі Қордың мыналар үшін қабылдаған ұйымдастыру жүйесін, саясатын, рәсімдері мен әдістерін білдіреді:

1) Қор қызметінің тиімділігін, оның ішінде Қордың меншікті активтері мен міндеттемелерін басқару тиімділігін қамтамасыз ету, Қордың меншікті активтері мен кепілдік резервтерінің сақталуын қамтамасыз ету;

2) ішкі және сыртқы пайдаланушылар үшін қаржылық және басқа есептіліктің толықтығын, дәйектілігін және уақтылығын, сондай-ақ ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

3) Қордың Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы, акционерлік қоғамдар туралы, бағалы қағаздар нарығы туралы және Қордың ішкі құжаттарын, Қор органдарының шешімдерін орындауын қамтамасыз ету;

4) Қор мен оның қызметкерлерін заңсыз қызметті жүзеге асыруға тартуға, оның ішінде алаяқтыққа, қателерге, дәлсіздіктерге, алдауға жол бермеу.

9. Қор қызметінің барлық салалары бойынша тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеу тиімділігін тексеру және объективті бағалау үшін ішкі аудит жүргізуді қамтамасыз етеді.

10. Қор Талаптарға 1-қосымшаға сәйкес тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің ішкі құжаттарына қойылатын талаптардың сақталуын қамтамасыз етеді.

11. Қордағы ішкі бақылау рәсімдерін Қордың басшы қызметкерлері өздеріне жүктелген өкілеттіктерге сәйкес жүзеге асырады.

12. Қор қызметкерлері өздерінің функционалдық міндеттері шеңберінде тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарды сақтайды, корпоративтік басқарудың, іскерлік этика мен тәуекел-мәдениеттің тиісті практикасын ұстанады, Қордың ішкі құжаттарының талаптарын сақтайды.

Ескерту. 12-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

13. Қор жыл сайын есепті жылдан кейінгі жылғы 15 қаңтардан кешіктірмей уәкілетті органға Басқарма әзірлеген және директорлар кеңесі бекіткен нысан бойынша тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін бағалау туралы мәліметтерді ұсынады.

14. Қордың қаржылық және өзге де есептілігі негізінде есепті күнге Қор тоқсан сайын тәуекелдер бойынша стресс-тестілеу жүргізеді және Қор басқармасы бекіткен нысан бойынша тәуекелдер бойынша стресс-тестілеуді директорлар кеңесіне ұсынады.

Тәуекелдер бойынша стресс-тестілеуге Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше басшысының (тәуекел-менеджерінің) қорытындысы қоса беріледі, ол мыналарды қамтиды:

Қордың тәуекелдерге ұшырағыштығын талдау;

Қордың қаржылық жағдайына аса ықпал ететін тәуекелдерді анықтау.

3-тарау. Тәуекелдерді басқару жүйесін қалыптастыру тәртібі

15. Тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыру мақсатында директорлар кеңесі:

1) тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты және талаптарға сәйкес әзірленетін өзге де ішкі құжаттарды бекітеді;

2) басшы қызметкерлердің функционалдық міндеттеріндегі мүдделер қақтығысының ықтималдығын төмендету жөнінде шаралар қабылдайды;

3) ішкі (ішкі), сыртқы аудиторлардың есептерін олар жүргізген тексерулердің нәтижелері бойынша анықталған сәйкессіздіктерді, сондай-ақ олардың ұсынымдарын көрсете отырып қарайды;

4) тәуекелдерді басқару бөлігінде:

корпоративтік стратегияға, саясатқа, рәсімдерге және өзге де ішкі құжаттарға қайшы келетін операцияларды жасау мүмкіндігін болдырмау мақсатында, сондай-ақ оларды түзету мақсатында құрылған алқалы органдар, ішкі аудит қызметі арқылы Қор қызметінің тұрақты мониторингін жүзеге асырады;

ішкі аудит қызметі (Ішкі аудитор), тәуекелдерді басқару бөлімшесі (тәуекел-менеджер) функцияларының ұйымдық тәуелсіздігін қамтамасыз етеді;

уәкілетті органның шараларының, оның ішінде кемшіліктерді жою жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылауды жүзеге асырады;

тәуекелдерді басқару бөлімшесінің (тәуекел-менеджердің) инвестициялық шешімдері мен ұсынымдарының орындалуын бақылауды жүзеге асырады;

қабылданатын тәуекелдердің лимиттерін және мәмілелерге (операцияларға) шектеулерді бекітеді;

Қордың тәуекелдерін азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекітеді;

қорда комплаенс-тәуекелді басқаруды жалпы бақылауды жүзеге асырады;

жылына кемінде бір рет қордағы комплаенс-тәуекелді басқару тиімділігін бағалайды;

комплаенс-тәуекелдерді басқару мәселелерін тиімді және жедел шешуді қамтамасыз етуді қоса алғанда, комплаенс-тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттың іске асырылуына бақылауды жүзеге асырады;

осы Қағидаларда көзделген Қордың тәуекелдері туралы есептерді қарайды.

Ескерту. 15-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

16. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) тәуекелдерді басқару саясатын әзірлейді және стресс-тестілеуді, сценарийлік талдауларды тұрақты жүргізуді көздейді және мыналарды айқындайды, бірақ олармен шектелмейді:

1) Қордың ұйымдық құрылымының құрамында инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің), Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) болуын;

2) басшы қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптары;

3) тәуекелдерді басқаруға тікелей қатысы бар қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптары, оның ішінде жоғары білімнің болуы бойынша талаптар және тәуекелдерді басқару саласында мынадай халықаралық сертификаттардың біреуінің болуы (FRM (Financial Risk Manager) - Қаржы тәуекел-менеджері, PRM (Professional Risk Manager) - Кәсіби тәуекел-менеджер, CFA - Сертификатталған қаржы талдаушысы) және (немесе) ISO 31000 сериялы стандарт бойынша сертификаттың немесе Қорда Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше құрылатын кезде тәуекел менеджері немесе Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің басшысы үшін қаржы ұйымдарында тәуекелдерді басқару немесе ішкі аудит саласында кемінде бір жыл жұмыс өтілінің болуы жөніндегі талаптар;

4) алқалы органдардың, ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитордың), басқарманың, Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) тәуекелдерді басқару жөніндегі өкілеттіктері мен функционалдық міндеттері;

5) Қордың алқалы органдары, басқармасы және директорлар кеңесі арасында есептілікті ұсынудың ішкі рәсімдері және тәуекелдерді басқару үшін қажетті ақпаратпен алмасу жөніндегі тәртіп;

6) Қордың қызметіне байланысты тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәндерін айқындау тәртібін қоса алғанда, тәуекелдерді идентификаттау, бағалау, мониторингтеу және бақылау жөніндегі рәсімдер;

7) басқарушылық шешімдердің орындалуына тұрақты мониторинг жүргізу және қабылданған басқарушылық шешімдердің тиімділігін айқындау рәсімдері;

8) тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалаудың ішкі өлшемшарттары;

9) сапалық және сандық тәсілдерді қоса алғанда, тәуекелдер картасын әзірлеу тәртібі;

10) тәуекелдердің жол берілетін мөлшеріне лимиттер;

11) Қордың қызметі процесінде туындайтын тәуекелдерді басқару жөніндегі шаралар;

12) идентификакталған (анықталған) тәуекелдерді мониторингтеу, бағалау және бақылау, Қордың тәуекелдер картасын жасау жөніндегі рәсімдер, оның ішінде:

Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) басқа алқалы органдармен, Қор қызметкерлерімен бірлесіп, тәуекелдерді идентификаттау бойынша қабылдайтын шаралары;

Қазақстан Республикасының аумағында сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруға кепілдік беретін жалғыз ұйым ретінде кредиттік бюролардың, сақтандыру ұйымдарының және өзге де ұйымдардың жұмысындағы іркілістерге, сондай-ақ Қорға тән тәуекелдерге байланысты тәуекелдік оқиғалардың тізбесі;

тәуекелдердің туындау жиілігін бағалауды, осы тәуекелдерге байланысты әсерлердің кейіннен жіктелуін мен тәуекелдер лимиттерін белгілеуді қоса алғанда, тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) жүзеге асыратын тәуекелдерді бағалау рәсімі;

тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері мен тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жол берілетін мәндерінің өзгеруін мониторингтеу, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері тәуекелдер лимиттеріне сәйкес келмеген кезде тәуекелдерді барынша азайту мақсатында қабылданатын шараларды қамтитын тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) жүргізетін тәуекелдер мониторингі;

Қордың шығыстарына (шығындарына) әкеп соғуы және (немесе) оның қызметіне ықпал етуі мүмкін немесе заңсыз сипаттағы кез келген елеулі жағдайлар туралы директорлар кеңесіне дереу есеп беру тетігі;

13) стресс-тестілеу және тәуекелдерді бағалауды модельдеу рәсімдері;

14) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) директорлар кеңесіне тәуекелдерді басқару есебін беру тәртібі, оның ішінде:

тәуекелдерді басқару бойынша ағымдағы жағдай (тәуекелдерді азайту және жою бойынша атқарылып жатқан жұмыс);

анықталған тәуекелдер және осы тәуекелдерді азайту жөніндегі іс-шаралар жоспары , сондай-ақ оларды төмендету не болдырмау бойынша жүргізілген жұмыстардың нәтижелері;

Қордың ағымдағы қызметін жүргізу процесінде туындауы мүмкін тәуекелдер және оларды төмендету мен болдырмау жолдары;

Қордың корпоративтік стратегиясын іске асырудың ағымдағы кезеңінде туындауы мүмкін тәуекелдерді және оларды барынша азайту мен алдын алу жолдарын бақылау және мониторингтеу;

тәуекелдерді басқару жүйесінің барабарлығы мен тиімділігі;

15) бақылауды жүзеге асыруға жауапты тұлғалар лауазымдарының тізбесін көрсете отырып, Қордың инвестициялық қызметі және кез келген басқа мәмілелері (операциялары) бойынша белгіленген лимиттердің орындалуын бақылауды жүзеге асыру тәртібі;

16) басшы қызметкерлер, ішкі аудит қызметі (ішкі аудитор), тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері), заң қызметі, корпоративтік хатшы (ол бар болса) ауысқан кезде өкілеттіктерді қабылдау-тапсыру тетіктері, оның ішінде қабылдау-тапсыру актілерін жазбаша ресімдеу.

Ескерту. 16-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

16-1. Қордың комплаенс-тәуекелдерін басқару жөніндегі саясатты қордың заң қызметі әзірлейді және мыналарды белгілейді:

1) комплаенс-тәуекелді басқарудың мақсаттары мен міндеттері;

2) комплаенс-тәуекелді басқару қағидаттары, оның ішінде қорда комплаенс-мәдениетті құру қағидаттары;

3) комплаенс-тәуекелді басқару тәртібі, тәсілдері мен рәсімдері;

4) комплаенс-тәуекелді басқару шеңберінде құрылымдық бөлімшелер арасында өзара іс-қимыл жасау және ақпарат алмасу тәртібі.

Ескерту. Талаптар 16-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

17. Басқарма тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында:

1) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау бойынша белгіленген мақсаттар мен әдістерге сәйкес Қорды басқаруды күн сайын жүзеге асырады;

2) директорлар кеңесі, алкалы органдар, басқарма және тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) арасында тәуекелдерді тиімді басқаруды және ішкі бақылауды қамтамасыз ететін ақпарат беру тәртібін бекітеді;

3) директорлар кеңесінің шешімдерін, ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитордың) ұсынымдары мен ескертулерін, Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) ұсынымдарын, уәкілетті органның талаптары мен шараларын жүзеге асырады;

4) директорлар кеңесі бекіткен тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жөніндегі саясатты іске асыру мақсатында ішкі құжаттарды бекітеді;

5) директорлар кеңесінің бекітуіне операциялардың түрлері бойынша тәуекелдер лимиттерін әзірлейді;

6) сақтандыру саласының ерекшеліктерін, сақтандыру ұйымының тәуекел-бейінін, оның бизнес-стратегиясын, сақтандыру нарығындағы атқаратын үлесін және кепілдік беру резерві жеткіліксіздігінің тәуекелін ескере отырып, міндетті, қосымша жарналар мен шартты міндеттемелердің мөлшерлемелерін есептеу әдістемесін әзірлейді;

7) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) ай сайынғы есептеулері негізінде көрсетілген лимиттердің сақталуын бақылау бойынша тиімді шараларды қабылдауды қамтамасыз етеді;

8) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) инвестициялық шешімдері мен ұсынымдарын орындау туралы тоқсан сайынғы есептерді дайындайды және директорлар кеңесінің қарауына шығарады;

9) директорлар кеңесіне ағымдағы және болашақ экономикалық орта, нормативтік құқықтық базаны ескере отырып, жылдық бюджеттерді, стратегиялық жоспарларды жасау бойынша ұсынымдар береді;

10) Қордың қызметі бойынша іс-шаралар жоспарларының орындалуын бақылайды;

11) ықтималды және болжалды тәуекелдерді басқарудағы саясаттардың, белгіленген лимиттер шегінде тәуекелдер мөлшерінің сақталуын бақылайды;

12) қаржы құралдарының нарықтық құнының серпінін ескере отырып, олармен операциялардан кіріс (шығыстардың) өзгеруіне талдау жүргізуді қамтамасыз етеді;

13) ішкі және сыртқы аудиторлардың ұсынымдарын ескере отырып, есепке алу және есептілік жүйесін жақсартуды қамтамасыз етеді;

14) аудиторлық есептерге талдау жүргізеді және анықталған кемшіліктерді жою бойынша тиісті шаралар қабылдау жөнінде директорлар кеңесіне ұсыныстар береді;

15) Қордың ішкі құжаттарында көзделген нысан бойынша жыл сайын Директорлар кеңесіне өз жұмысының нәтижелері және Директорлар кеңесі тапсырмаларының орындалуы бойынша есеп береді;

16) Директорлар кеңесіне Қордың ішкі құжаттарында көзделген нысан бойынша сақтандыру ұйымының тәуекел-бейінін, оның бизнес-стратегиясын, сақтандыру нарығындағы үлесін және кепілдік беру резервтерінің жеткіліксіздігі тәуекелін бағалауды бағалау туралы есепті жыл сайын ұсынады.

Ескерту. 17-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

17-1. Қордың басқармасы комплаенс-тәуекелді тиімді басқару мақсатында мыналарды қамтамасыз етеді:

- 1) комплаенс-тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат қызметкерлерін қабылдау және олардың назарына жеткізу;
- 2) комплаенс-тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты сақтау және директорлар кеңесіне тоқсан сайынғы есептілікті ұсыну;
- 3) ұйымның қызметкерлері үшін комплаенс-тәуекелді басқару мәселелері бойынша ішкі құжаттарды әзірлеу;
- 4) комплаенс-тәуекелге әкеп соғатын бұзушылықтар анықталған жағдайда тиісті түзету немесе тәртіптік шаралар қабылдау.

Ескерту. Талаптар 17-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

18. Қорда тәуекелдерді басқаруды тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше немесе тәуекел-менеджері жүзеге асырады.

Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) функцияларына мыналар кіреді:

- 1) тәуекелдерді басқару бойынша тиімді жүйені ұйымдастыру, оның ішінде: тәуекелдерді басқару саясатын әзірлеу; сапалық және сандық тәсілдерді қамтитын тәуекелдер картасын әзірлеу; басқарушылық шешімдер қабылдау процесіне қатысу; басқарушылық шешімдердің орындалуын тұрақты мониторингтеу және қабылданған басқарушылық шешімдердің тиімділігін айқындау; инвестициялық мәмілелер (операциялар) бойынша белгіленген лимиттердің орындалуын бақылау;
- 2) Қор қызметіне байланысты тәуекелдер көрсеткіштерінің сипаттамалық және сандық мәндерін айқындап, тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жол берілетін мәндерін айқындау;
- 3) Қордың қызметі процесінде туындайтын тәуекелдерді басқару бойынша шаралар қабылдау;
- 4) сәйкестендірілген (анықталған) тәуекелдерді мониторингтеу, бағалау және бақылау, оның ішінде:
Қордың басқа да қызметкерлерімен бірлесіп тәуекелдерді анықтау бойынша шараларды қабылдау;
заң қызметі ұсынатын комплаенс-тәуекелдер мониторингінің нәтижелері бойынша тоқсан сайынғы есептерді талдау;

тәуекелдер мен олардың туындау жиілігін бағалау, кейін ол тәуекелдердің әсерлерін жіктеу және тәуекелдер лимиттерін белгілеу;

тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері мен рұқсат етілген ең жоғары мәндерінің өзгеруін мониторингтеу, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері рұқсат етілген ең жоғары мәндерге сәйкес келмеген кезде тәуекелдерді барынша азайту үшін қабылданатын шараларды қамтитын тәуекелдерді мониторингтеу;

Қордың қызметіне залал келтіруі және (немесе) ықпал етуі мүмкін немесе заңсыз сипаттағы кез келген елеулі жағдайлар туралы басқармаға және директорлар кеңесіне дереу есеп беру;

5) Қордың анықталған тәуекелдерін барынша азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу жөніндегі процесті ұйымдастыру және директорлар кеңесі бекіткен Қордың тәуекелдерін барынша азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарын одан әрі мониторингтеу;

6) төтенше жағдайлар болған жағдайда жоспарды орындау және Қор қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру;

7) тұрақты талдау:

қаржы көрсеткіштерін (стресс-тесттер және қабылданған тәуекелдер деңгейінің тұрақты мониторингі шеңберінде);

баға өзгерістерінің қаржы құралдарына, өтімділік көрсеткіштеріне ықпалын, меншікті активтер мен кепілдік беру резервтерін, Қордың есеп саясатына сәйкес санаттар бойынша қаржы құралдарын жіктеуді (стресс-тесттер және қабылданған тәуекелдер деңгейінің тұрақты мониторингі шеңберінде);

Қордың меншікті активтері, кепілдік беру резервтерінің қаражаты есебінен қалыптастырылған инвестициялық портфельдің (инвестициялық портфельдердің) құрылымын "Активтерді инвестициялау қағидаларын және "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамының меншікті активтері, сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру резервтерінің қаражаты және зиянды өтеу резервінің қаражаты есебінен сатып алуға рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесін және "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамының комиссиялық сыйақыны алу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №199 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17396 болып тіркелген) (бұдан әрі - №199 Қаулы) белгіленген сатып алуға рұқсат берілген қаржы құралдарының тізбесіне сәйкестігі;

8) макроэкономикалық факторлардың өтімділікке, меншікті активтер мен кепілдік беру резервтерінің жеткіліктілігіне әсерін болжау;

9) директорлар кеңесіне және басқармаға тоқсан сайынғы негізде тәуекелдерді басқару жүйесін бағалау және талдау жөніндегі есепті мынадай бағыттар бойынша беру :

тәуекелдерді басқарудың ағымдағы жағдайы (тәуекелдерді азайту және жою бойынша жүргізілетін жұмыс);

анықталған тәуекелдер және осы тәуекелдерді азайту жөніндегі іс-шаралар жоспары , сондай-ақ оларды азайту не болдырмау бойынша жүргізілген жұмыстардың нәтижелері;

Қордың ағымдағы қызметін жүргізу процесінде туындауы мүмкін тәуекелдер және оларды төмендету және болдырмау жолдары;

Қордың корпоративтік стратегиясын іске асырудың ағымдағы кезеңінде туындауы мүмкін тәуекелдерді бақылау және мониторингтеу және оларды барынша азайту мен болдырмау жолдары;

тәуекелдерді басқару жүйесінің барабарлығы мен тиімділігі;

есепті кезеңдегі қаржылық көрсеткіштердің қысқаша талдауы;

тәуекелдер картасын бағалау және талдау;

қолданылатын тестілеу рәсімдерінің және тәуекелдерді бағалау модельдерінің барабарлығы мен тиімділігі;

тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) орындалған инвестициялық шешімдері мен ұсынымдары бойынша талдау;

10) корпоративтік стратегияны және тәуекелдерді басқару жөніндегі ішкі саясатты түзету мақсатында басқармаға жылына кемінде бір рет ұсыну:

барлық тәуекелдер, олардың ықтималдылық дәрежесі, Қордың әзірлік дәрежесі, оларды барынша азайту бойынша жүргізілген іс-шаралар, ден қою шаралары туралы сандық және сапалық деректерді ескере отырып, ұйымның ағымдағы жай-күйіне егжей-тегжейлі шолуды қамтитын есеп;

Қор қызметінің қаржылық жай-күйі мен нәтижелеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, Акционерлік қоғамдар туралы, Бағалы қағаздар нарығы туралы, Қордың қаржылық жай-күйіне, Қордың тәуекелдер картасына әсер етуге қабілетті актілеріндегі заңнамадағы өзгерістерге егжей-тегжейлі шолу жасалатын есеп;

11) басқармаға және инвестициялық комитетке (инвестициялық комитеттерге) тоқсан сайынғы негізде мыналарға шолуды қамтитын есепті ұсыну:

баға өзгерістерінің қаржы құралдарына, өтімділік көрсеткіштеріне, меншікті активтерге кепілдік беру резервтеріне әсерін, Қордың есеп саясатына сәйкес санаттар бойынша қаржы құралдарын жіктеуді (стресс-тестілер және қабылданған тәуекелдер деңгейінің тұрақты мониторингі шеңберінде);

Қордың меншікті активтері және кепілдік беру резервтері қаражаты есебінен қалыптастырылған инвестициялық портфель (инвестициялық портфельдер) құрылымының № 199 Қаулыда белгіленген сатып алуға рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесіне сәйкестігі бойынша.

Ескерту. 18-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

18-1. Қордың заң қызметі:

- 1) комплаенс-тәуекелдерді бақылау жөніндегі шаралар кешенін әзірлейді;
- 2) өз бастамасы бойынша кез келген қызметкермен байланысады және құжаттар мен мұрағаттарға қол жеткізеді;
- 3) комплаенс-тәуекелді басқару жөніндегі саясаттың ықтимал бұзушылықтарына тергеу жүргізеді және Қор қызметкерлеріне консультация алу үшін жүгінеді;
- 4) бекітілген корпоративтік стратегияға және комплаенс - тәуекелді басқару жөніндегі саясатқа сәйкес комплаенс-тәуекелді басқарудың басымдықтарын белгілейді;
- 5) сәйкессіздіктердің себептерін анықтай отырып, сыртқы және ішкі реттеуші құжаттарға, оның ішінде корпоративтік басқару кодексіне сәйкестікке байланысты комплаенс-функцияларды және комплаенс-тәуекелдерді тұрақты бақылауды және мониторингті жүзеге асырады;
- 6) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшеге анықталған кемшіліктер, олқылықтар, бұзушылықтар немесе бұзушылықтар және оларды жоюдың ықтимал жолдары туралы ақпаратты қамтитын комплаенс-тәуекелдер мониторингінің нәтижелері бойынша тоқсан сайынғы есепті, сондай-ақ комплаенс-бақылауды және корпоративтік басқару процестерін жүзеге асыруды жетілдіру жөніндегі ұсынымдарды ұсынады;
- 7) сыртқы және ішкі көздерден бейресми ақпараттың мониторингін жүзеге асырады , қажет болған жағдайда қызметтік тергеп-тексеруді ұйымдастырады.

Ескерту. Талаптар 18-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

19.Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) директорлар кеңесіне есеп береді.

19-1. Қордың тәуекелдерді басқару бөлімшесінің басшысы (тәуекел-менеджер) мынадай біліктілік талаптарына сәйкес келеді:

- 1) жоғары білімі бар;
- 2) тәуекелдерді басқару саласындағы мынадай халықаралық сертификаттардың біріне ие (FRM (Financial Risk Manager) - қаржылық тәуекел-менеджер, PRM (Professional Risk Manager) - кәсіби тәуекел-менеджер, CFA - сертификатталған қаржылық талдаушы) және (немесе) ISO 31000/COSO Enterprise Risk Management сериясы стандарты бойынша сертификатқа ие немесе қаржы ұйымдарында тәуекелдерді басқару немесе ішкі аудит саласында кемінде бір жыл жұмыс стажының болуы.

Тәуекелдерді басқару бөлімшесінде (тәуекел-менеджер ретінде) жұмыс істеу үшін қызметкерлерді аутсорсингке тартуға жол берілмейді.

Ескерту. Талаптар 19-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

20. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше (тәуекел-менеджері) Қордың барлық алқалы органдарынан және қызметкерлерінен өз функцияларын жүзеге асыру үшін қажетті кез келген құжаттар мен ақпаратты Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) сұратуында көрсетілген мерзімде алады.

21. Қордың басшы қызметкерлері мен өзге де қызметкерлері тәуекелдерді бағалауға байланысты барлық қажетті ақпараттың Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшеге (тәуекел-менеджеріне) уақтылы және толық жеткізілуіне жауапты.

22. Басқарма Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) жұмысын бағалауға қатыспайды. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшені (тәуекел-менеджерін) бағалауды Директорлар кеңесі жүзеге асырады.

22-1. Қордың ұйымдық құрылымына мыналар бойынша міндеттер жүктелетін жекелеген бөлімшелер кіреді:

- 1) сақтандыру төлемдерін реттеу жөніндегі мәселелерді қарау;
- 2) ақпараттық технологияларды дамыту;
- 3) Қорға қатысушы сақтандыру ұйымдарының қаржылық жағдайын бағалауды (стресс-тестілеуді) жүзеге асыру;
- 4) Қор қызметін заңмен сүйемелдеу және Қордағы комплаенс-функцияларды және комплаенс-тәуекелдерді бақылау мен мониторингтеуді жүзеге асыру.

Қордың ұйымдық құрылымына бұқаралық ақпарат құралдарымен байланыс жөніндегі мәселелерді үйлестіруге және сақтандыру қызметтерін тұтынушылардың қаржылық сауаттылығын арттыруға жауапты қызметкер кіреді.

Ескерту. Талаптар 22-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3-1 тарау. Корпоративтік басқару

Ескерту. Талаптар 3-1-тараумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

22-2. Корпоративтік басқарудың тиімді жүйесінің негізгі элементтері:

- 1) корпоративтік құндылықтар, мінез-құлық кодекстері мен стандарттары, сондай-ақ олардың сақталуын қамтамасыз ету үшін пайдаланылатын құралдар;

2) Қор қызметінің тұтастай тиімділігін және жекелеген қызметкердің үлесін бағалауға мүмкіндік беретін корпоративтік басқару стратегиясы;

3) Жеке қызметкерлер бойынша да, Қор органдары бойынша да шешімдер қабылдаудың иерархиялық құрылымын қоса алғанда, шешімдер қабылдау бөлігінде міндеттер мен өкілеттіктерді бөлу;

4) басқару органы, атқарушы орган және аудиторлар арасындағы өзара іс-қимыл және ынтымақтастық тетіктері;

5) ішкі бақылау жүйесі;

6) қор қызметкерлерін тиісті іс-әрекеттерге итермелейтін ақшалай сыйақылар, қызмет бойынша ілгерілету және уәждеменің басқа да нысандары түріндегі қаржылық және басқарушылық сипаттағы ынталандырулар;

7) басқарушылық есептілік жүйесінің барабар болуы.

22-3. Қордың ұйымдық құрылымы таңдалған бизнес-модельге, қызмет ауқымына, операциялардың түрлері мен күрделілігіне сәйкес келеді, мүдделер қақтығысын азайтады және тәуекелдерді басқару жөніндегі өкілеттіктерді Қордың алқалы органдары мен құрылымдық бөлімшелері арасында бөледі.

22-4. Директорлар кеңесі Заңның 5-бабының 4-тармағында белгіленген талаптарға сәйкес тоғыз адамнан тұрады.

Уәкілетті органның өкілдерін қоспағанда, директорлар кеңесінің мүшелері болып:

"өмірді сақтандыру" және "жалпы сақтандыру" салалары бойынша қызметті жүзеге асыратын Қорға қатысушы-сақтандыру ұйымдарының бір сақтандыру тобына кірмейтін өкілдері;

мүшелері Қорға қатысушы-сақтандыру ұйымдары болып табылатын және директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде болған ұйымның (қоғамдық бірлестіктің, одақтың, қауымдастықтың) қызметкері болып табылатын директорлар кеңесінің бірден артық емес мүшесі сайланады.

22-5. Қордың директорлар кеңесінде және оның комитеттерінде Қордың барлық акционерлеріне әділ көзқарасты ескере отырып, оны орнықты дамыту үшін Қор мүддесі үшін тәуелсіз, объективті және тиімді шешімдер қабылдауды қамтамасыз ететін дағдылардың, тәжірибе мен білімнің теңгерімі сақталады.

Директорлар кеңесінің мүшелері өздерінің функционалдық міндеттерін адал орындайды және өз қызметінде мынадай қағидаттарды ұстанады:

1) ұсынылатын ақпаратты жан-жақты бағалау негізінде шешімдерді ұтымды қабылдау және Қор мүддесінде әрекет ету;

2) директорлар кеңесінің, оның комитеттерінің отырыстарына қатысу және оларға дайындық үшін жеткілікті уақыт бөлу. Директорлар кеңесінің мүшесінің өзге заңды тұлғаларда лауазымдарға орналасуына Қордың директорлар кеңесінің мақұлдауын алғаннан кейін жол беріледі;

3) Қордың қызметіне белсенді тарту және Қор қызметінің елеулі өзгерістері мен сыртқы жағдайлар туралы хабардар болу, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қордың мүдделерін қорғауға бағытталған уақтылы шешімдер қабылдау;

4) Қордың басқарушылық шешімдер қабылдау процесінде Қор лауазымды адамдарының мүдделерінің қақтығысын болдырмайтын (немесе қатаң шектейтін) саясат жүргізуін қамтамасыз ету.

Қордың директорлар кеңесінің мүшелері жеке мүдделілік олардың директорлар кеңесі мүшесінің міндеттерін тиісінше орындауына әсер етуі мүмкін жағдайлардың туындауына жол бермейді, мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда, шешімдердің бейтарап қабылдануына ықпал ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдайлар туындаған жағдайда, директорлар кеңесінің мүшелері бұл туралы директорлар кеңесінің төрағасына алдын ала хабарлайды және талқылауға және талқылауға қатыспайды. осындай шешімдер қабылдау. Бұл талап директорлар кеңесі мүшесінің міндеттерін тиісінше орындауға тікелей немесе жанама әсер етуі мүмкін директорлар кеңесі мүшесінің басқа да іс-әрекеттеріне де қатысты;

5) Қор акционерлерінің мүдделері мен Қордан кепілдік төлемдерді алуға құқығы бар адамдардың мүдделері арасындағы теңгерімді сақтауды ескере отырып, Қордың негізгі міндеттері мен функцияларын іске асыру.

22-6. Мүдделер қақтығысы болуы мүмкін мәселелер бойынша Қордың директорлар кеңесінің отырыстары (қаржылық және қаржылық емес есептілікті дайындау, Қор Басқармасының құрамына кандидаттарды ұсыну, Басқарма мүшелеріне сыйақы белгілеу) тәуелсіз директорлар болып табылатын директорлар кеңесі мүшелерінің қатысуынсыз өткізілмейді.

22-7. Қордың тәуелсіз директорлары директорлар кеңесінің мүшесі ретінде еңбекке ақы төлеу бойынша олардың сыйақыларын қоспағанда, объективті пайымдауды жүзеге асыруға қауіп төндіруі мүмкін кез келген материалдық мүдделерден немесе Қормен, оның басқармасынан немесе оның меншігінен бос.

Ескерту. 22-7-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

22-8. Қордың тәуелсіз директорлары Тәуелсіз директорлар қауымдастығының мүшелері болып табылады.

Қордың тәуелсіз директорлары адамдар арасынан сайланбайды:

1) Қорға қатысушы сақтандыру ұйымының қызметкерлері, акционерлері, үлестес тұлғалары болып табылатын немесе олар директорлар кеңесіне тәуелсіз директорлар ретінде сайланар алдындағы үш жыл ішінде олар болып табылған;

2) Қордың лауазымды адамымен бағыныстылықпен байланысты немесе олар директорлар кеңесіне тәуелсіз директорлар ретінде сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде осы адамдармен бағыныстылықпен байланысты болған;

3) Қор акционерінің өз органдарының отырыстарында өкілдері болып табылатын және олар директорлар кеңесіне тәуелсіз директорлар ретінде сайланар алдындағы үш жыл ішінде олар болып табылған;

4) Қордың аудитіне аудиторлық ұйымның құрамында жұмыс істеген аудиторлар ретінде қатысатын және директорлар кеңесіне тәуелсіз директорлар ретінде сайланар алдындағы үш жыл ішінде осындай аудитке қатысқан адамдар.

5) Қазақстан Республикасының Қор туралы, акционерлік қоғамдар, сақтандыру қызметі туралы заңнамасының және Қордың ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес келмейтін.

Ескерту. 22-8-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

22-9. Тәуелсіз директор тәуелсіздік мәртебесінің жоғалуы мүмкін екендігін бақылайды және мұндай жағдайлар болған жағдайда директорлар кеңесінің төрағасын алдын ала хабардар етеді. Директорлар кеңесі мүшесінің тәуелсіздігіне әсер ететін мән-жайлар болған жағдайда, директорлар кеңесінің төрағасы тиісті шешім қабылдау үшін осы ақпаратты акционерлердің назарына дереу жеткізеді.

22-10. Қордың корпоративтік хатшысы акционерлер жиналысының және Қордың директорлар кеңесінің отырыстарын дайындауды және өткізуді бақылайды, акционерлердің жалпы жиналысының күн тәртібі мәселелері бойынша материалдар мен Қордың директорлар кеңесінің отырысына материалдарды қалыптастыруды қамтамасыз етеді, оларға қол жеткізуді қамтамасыз етуді бақылауды жүргізеді.

22-11. Корпоративтік хатшының құзыреті мен қызметі Қордың директорлар кеңесі бекіткен Қордың ішкі құжаттарымен айқындалады.

Корпоративтік хатшының Қор басқармасы хатшысының функцияларын жүзеге асыруына жол беріледі. Корпоративтік хатшы лауазымын қордағы кез келген өзге лауазыммен қоса атқаруға жол берілмейді, сол сияқты Қордың корпоративтік хатшысы лауазымын атқару кезеңінде оның Қордан басқа өзге ұйымдарда Қордың директорлар кеңесінің тиісті келісімін алмай жұмыс істеуіне жол берілмейді.

22-12. Корпоративтік хатшы сырқаттану себептері бойынша, кезекті еңбек демалысында және басқа да дәлелді себептер бойынша болмаған жағдайда, оның функциялары мен өкілеттіктерін жүзеге асыру құқығы қордың заң қызметіне беріледі.

22-13. Корпоративтік хатшы лауазымына кандидат (корпоративтік хатшы) мынадай талаптарға сәйкес келеді:

- 1) жоғары заң және (немесе) экономикалық білімі бар;
- 2) кемінде 3 (үш) жыл, оның ішінде басшы лауазымында кемінде 1 (бір) жыл жұмыс өтілі бар;
- 3) Сақтандыру қызметі туралы, акционерлік қоғамдар және Қор туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын біледі;

4) Қор акционерлері мен лауазымды адамдарының үлестес тұлғасы болып табылмайды және Қордың лауазымды адамдарымен туыстық қатынастарда тұрмайды.

Ескерту. 22-13-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 88 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4-тарау. Ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру тәртібі

23. Қордағы ішкі бақылау жүйесі мыналарды қамтамасыз ету мақсатында құрылады :

1) Қор қызметінің операциялық және қаржылық тиімділігін қамтамасыз ету, бұл Қордың меншікті активтерін басқару тиімділігін және шығындардың ықтималдығын айқындауға кепілдік беру резервтері қаражатын тексеруді болжайды;

2) қаржылық және басқарушылық есептіліктің сенімділігін, толықтығын және уақтылылығын қамтамасыз етеді, бұл дәйекті және сапалы қаржылық есептіліктің және Қор шешім қабылдаған кезде пайдаланатын басқа да қаржылық құжаттардың жасалуын тексеруді көздейді;

3) Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы, Қордың ішкі құжаттары және Қордың басқару органы мен Қордың атқарушы органының шешімдерінің талаптарын сақтау.

24. Қордың ішкі бақылау жүйесі өзара байланысты бес құрауыштан тұратын тұрақты процесті білдіреді:

- 1) басқарушылық бақылау;
- 2) тәуекелдерді анықтау және бағалау;
- 3) бақылауды жүзеге асыру және өкілеттіктерді бөлу;
- 4) ақпараттық алмасу және өзара іс-қимыл;

5) мониторинг (ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау) және бұзушылықтар мен сәйкессіздіктерді (кемшіліктерді) болдырмау.

25. Ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуі мынадай үш кезеңнің үздіксіз кезекпен өту принципі бойынша жүреді:

- 1) рәсімдерді Қордың ішкі құжаттарына енгізу арқылы ішкі бақылау жүйесін (тиімділікті бағалауының нәтижелерін ескере отырып) қалыптастыру;
- 2) жұмыста Қордың ішкі құжаттарын орындау;
- 3) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігіне бағалау жүргізу.

26. Ішкі бақылау рәсімдері мыналар болып табылады:

1) құрылымдық бөлімшелердің өздеріне жүктелген функциялары шеңберінде директорлар кеңесіне және басқармаға қаржы қызметінің жоспарлы көрсеткіштерін

қоса бере отырып, қаржы қызметінің ағымдағы нәтижелері туралы есептерді ұсынуы арқылы Қордың корпоративтік стратегиясында қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу процесін тоқсан сайын тексеру;

2) мүлікті мерзімді түгендеу, сондай-ақ қаржы құралдарын салыстырып тексеру;

3) тәуекелдің белгіленген лимитінің сақталуын және анықталған сәйкессіздіктерді жою бойынша іс-шаралардың іске асырылуын тексеру;

4) операция талаптарын және тәуекелдерді басқару үлгілерін қолдану нәтижелерін тексеру;

5) жүргізілген операциялардың есепте және есептілікте уақтылы, дұрыс, толық және дәл көрсетілуін тексеру.

5-тарау. Ішкі аудит

27. Директорлар кеңесі Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін қамтамасыз ету, ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитордың) функционалдық және ұйымдастырушылық тәуелсіздігін қамтамасыз ету мақсатында:

1) ішкі аудит саясатын бекітеді;

2) ішкі аудит қызметі туралы ережені бекітеді;

3) ішкі аудиттің жылдық жоспарын бекітеді;

4) ішкі аудит қызметінің қызметкерлерін (ішкі аудиторды) тағайындайды;

28. Ішкі аудит саясатына мыналар кіреді, бірақ бұлармен шектелмейді:

1) ішкі аудиттің мақсаты мен міндеттері;

2) ішкі аудит қызметі қызметкерлерінің (ішкі аудитор) кәсіби сапасына қойылатын талаптар, олардың өкілеттіктері мен жауапкершілігі;

3) тәуекелдерді және ішкі бақылауды басқару, бағалау өлшемшарттарын көрсете отырып, корпоративтік басқару жүйелерін бағалау әдістемесі кіретін ішкі аудитті жүзеге асыру тәртібі мен рәсімдері;

4) Қорда өзара іс-қимыл жасау және ақпарат алмасу тәртібі;

5) ішкі аудит қызметінің бюджеті.

29. Ішкі аудит саясатын әзірлеген кезде мына факторлар ескеріледі:

Қордың стратегиясы;

Қор қызметіне тән тәуекелдердің деңгейі мен тәуекелдері.

30. Ішкі аудит мәселелері жөніндегі алқалы орган:

1) ішкі аудит саясатын, ішкі аудит қызметі туралы ережені, ішкі аудиттің жылдық жоспарын және бағдарламасын әзірлеуді және келісуді қамтамасыз етеді;

2) Қордың және оның қызметкерлерінің ішкі аудит саясаты сақтауына мониторинг және бақылау жүзеге асырады;

3) ішкі аудитор үшін кандидатураны іріктеуді жүзеге асырады.

31. Ішкі аудиттің мақсаттары ішкі аудит қызметі ішкі бақылау жүйесінің, тәуекелдерді басқару жүйесінің жағдайына, корпоративтік басқаруға және оларды жетілдіру бойынша ұсыныстарға объективті баға беру болып табылады.

32. Ішкі аудит қызметі (ішкі аудитор) өз қызметінде Қордың жарғысын, Қордың ішкі бақылау жүйесін және ішкі аудит қызметін ұйымдастыру туралы ережелерді, сондай-ақ Қордың қызметін регламенттейтін басқа да ішкі құжаттарды басшылыққа алады.

33. Ішкі аудит қызметі (ішкі аудитор) ішкі аудит жоспарын және ішкі аудит бағдарламасын жасайды.

Ішкі аудит жоспары Қордың мақсаттарына сәйкес ішкі аудиттің басым бағыттарын айқындайтын тәуекелге бағдарланған тәсілге негізделеді.

Ішкі аудит жоспарын іске асыру үшін ішкі аудит қызметінің басшысы бекітетін ішкі аудит бағдарламасы әзірленеді.

34. Ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитор) міндеттеріне мына мәселелерді қарау және талқылау кіреді:

- 1) ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуі;
- 2) директорлар кеңесі үшін ішкі аудит қызметінің жұмысы туралы есептілік дайындау;
- 3) ағымдағы жылы ішкі және сыртқы аудиттен өтуі қажет қажет, Қор мәмілелеріндегі (операцияларындағы) тәуекел салалары;
- 4) менеджментке ұсынылатын қаржылық ақпараттың анықтығы мен дәлдігі;
- 5) сыртқы немесе ішкі аудиторлар анықтаған, бухгалтерлік есептегі немесе ішкі аудиттегі кез келген елеулі кемшіліктер.

35. Ішкі аудит қызметінің негізгі функциялары мыналар болып табылады:

- 1) ішкі аудит қызметінің саясатын, ережесін, бюджетін, қызмет жоспарын, аудиторлық қорытындыны, Қор қызметін бағалау критерийлерін әзірлеу және оларды директорлар кеңесінің бекітуіне ұсыну;
- 2) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тексеру және бағалау, сондай-ақ ішкі бақылау жүйесін үнемі жетілдіруге жәрдем ету;
- 3) Қордың тәуекелдерін бағалау әдіснамасының және ұйым тәуекелдерін басқару жүйесінің толық қолданылуын және тиімділігін тексеру;
- 4) бөлімшелердің қызметін тексеру және оның нәтижелері бойынша директорлар кеңесіне есеп беру;
- 5) Қор бөлімшелерінің уәкілетті органға, басшылыққа және басқа да мүдделі тараптарға тиісті есептік немесе сұратылған ақпаратты ұсынуының анықтығын, толық ашылуын, объективтілігін, уақтылығын тексеру;
- 6) аудит (ішкі, сыртқы) процестерінің тиімділігі мен тәуелсіздігін қамтамасыз ету;
- 7) ішкі аудиттің халықаралық кәсіптік стандарттарына және Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, акционерлік қоғамдар

туралы, бағалы қағаздар нарығы туралы, заңнамасының талаптарына сәйкес келетін бақылау ортасын бекітілген жоспарға сәйкес тұрақты тексерулер жүргізу арқылы қалыптастыру;

8) бухгалтерлік есеп жүргізуді бақылау;

9) ішкі аудитті жетілдіру бойынша директорлар кеңесіне ұсыныстар беру;

10) активтер мен міндеттемелерді басқару бөлігінде қабылданған басқарушылық шешімдерді орындаудың тиімділігін бағалау;

11) ұйым қызметінің қаржылық есептілікте уақтылы, дұрыс, толық және дәл көрсетілуін және оның халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес келуін тексеру;

12) ақпаратты талдау, оның ішінде:

өткен кезеңмен және жоспарланған қаржылық көрсеткіштермен салыстырғанда қаржылық есептілік;

баланстық және нарықтық құнын, кірістілігін және сатып алудың (сатудың) жалпы сомасын көрсете отырып, инвестициялық портфельдер бойынша қаржы құралдарының түрлері бойынша инвестициялар туралы есеп;

13) корпоративтік басқару, ұйымның операциялық қызметі және оның ақпараттық жүйелері саласындағы тәуекелдерді бақылаудың барабарлығы мен тиімділігін бағалау;

14) ұйымның ішкі құжаттарында көзделген ішкі аудит қызметінің құзыреті шеңберінде өзге де функциялар кіреді.

36. Ішкі аудит қызметі (ішкі аудитор) өз функцияларын жүзеге асыру үшін қажетті, оның ішінде жергілікті есептеу желілерінде және автономды компьютер желілерінде тұрған барлық материалдарға, мәліметтерге, құжаттарға (файлдарға) ақпаратқа оларға өзгерістер енгізу құқығынсыз шектеусіз кіру рұқсатына ие.

37. Қор Басқармасының ішкі аудит қызметіне араласуына және ішкі аудитті тексеру нәтижелеріне түзетулер енгізуге жол берілмейді.

38. Басқарма ішкі аудит қызметінің (ішкі аудитордың) жұмысын бағалауға қатыспайды. Ішкі аудит қызметін (ішкі аудиторды) бағалауды директорлар кеңесі жүзеге асырады.

39. Ішкі аудит қызметінің басшысы (ішкі аудитор):

1) ішкі аудит бағдарламасын бекітеді;

2) ішкі аудиттің ұйымдық тәуелсіздігі мен объективтілігі фактісін директорлар кеңесіне жылына кемінде бір рет растайды;

3) ішкі аудит қызметінің тәуелсіздігін бұзу фактілері (мүдделер қайшылығының туындауы, ұйымның материалдарына, мәліметтеріне, құжаттарына (файлдарына) кіру өкілеттіктерін шектеу) туралы ақпаратты директорлар кеңесіне жеткізеді;

4) аудиторлық тексеруді жүргізу басталғанға дейін бір айдан кешіктірмей басшы қызметкерлерден мыналар:

қаржылық есептілікті айтарлықтай бұрмалау тәуекелін бағалау нәтижелерін толық ашу;

ішкі бақылау жүйесінде маңызды рөл атқаратын қызметкерлер (оның ішінде жұмыстан босатылған) және қаржылық есептілікке маңызды ықпал етуі мүмкін басқа да тұлғалар тарапынан алаяқтық іс-қимылдар немесе алаяқтыққа күдік туғызатын жайттар туралы ақпаратты ашу туралы жазбаша өтініш сұратады.

40. Ішкі аудит қызметінің қызметкерлері (ішкі аудитор) күн сайынғы жұмыс барысында:

1) Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, Акционерлік қоғамдар туралы, Бағалы қағаздар рыногы туралы заңнамасының және Қордың ішкі құжаттарының талаптарын сақтайды (сақтайды);

2) ішкі аудиттің халықаралық кәсіптік стандарттарын басшылыққа алады;

3) алаяқтық нәтижесінде есептіліктің бұрмалануын анықтайды;

4) аудиторлық шешімдер мен дәлелдемелерді құжаттайды;

5) өз өкілеттіктерін жүзеге асыру кезінде алынған ақпараттың құпиялылығын сақтайды;

6) алынған аудиторлық дәлелдемелерді бағалау барысында мәмілелерді (операцияларды) алаяқтық мәніне және Қордың негізгі мақсатына сәйкес келмейтін тексеру рәсімдерін орындайды;

7) аудиторлық дәлелдемелердің сенімділігін бағалау қағидаттарын басшылыққа алады:

сыртқы ресми дереккөздерден алынған дәлелдемелер ішкі дереккөздерден алынғандарға қарағанда сенімдірек;

егер бухгалтерлік есепті және ішкі бақылауды жүргізу тиімді болса, ішкі дереккөздерден алынған дәлелдемелер неғұрлым сенімді;

аудиторлар жинаған дәлелдемелер құрылымдық бөлімшелер берген дәлелдемелерге қарағанда сенімдірек;

құжаттар және жазбаша өтініштер нысанындағы дәлелдемелер ауызша нысанда ұсынылған өтініштерге қарағанда сенімдірек.

Дәлелдер бір-біріне қайшы келген кезде ішкі аудит қызметі істің дәйектілігін анықтау мақсатында қосымша рәсімдер жүргізеді.

41. Ішкі аудит қызметінің басшысы мен қызметкерлері (ішкі аудитор) бір мезгілде өзге құрылымдық бөлімшелердің басшысы және (немесе) қызметкерлері (қызметкері), сондай-ақ алқалы органдардың мүшелері (мүшесі) бола алмайды.

42. Ұйымның қызметкерлері ішкі аудит қызметіне мынадай мәмілелер (операциялар) туралы хабарлайды:

1) қолма-қол нысанда төленетін, 1 (бір) миллион теңгеден астам сомаға кез келген мәмілелерді (операцияларды);

2) олардың заңдылығына күмән туғызатын басқа да мәмілелерді (операцияларды).

Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің ішкі құжаттарына қойылатын талаптар

1. Ішкі құжаттарда қамтылатын ақпарат көлемі дұрыс және Қордың қызметін бағалау және директорлар кеңесінің, алқалы органдардың, басқарманың және басшы қызметкерлердің тиімді шешімдер қабылдауы үшін жеткілікті болуға тиіс.

1-1. Қор акционерлерінің жалпы жиналысы корпоративтік басқару кодексін бекітеді, ол:

1) Қазақстан Республикасының Акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына, корпоративтік басқару қағидаттарына сәйкес, сондай-ақ корпоративтік мінез-құлықтың үздік халықаралық практикасын, кәсіби әдеп нормаларын, Қор қызметінің қажеттіліктері мен шарттарын ескере отырып әзірленеді;

2) корпоративтік басқаруды ұйымдастыру қағидаттарын ескере отырып регламенттейді:

Қор органдары және (немесе) құрылымдық бөлімшелер арасында міндеттерді нақты бөлу;

акционерлер, органдар және лауазымды адамдар арасындағы қатынастарда, сондай-ақ үшінші тұлғалармен өзара іс-қимыл кезінде кәсіби әдеп нормаларының сақталуын қамтамасыз ету мақсатында корпоративтік басқару кодексін міндетті түрде орындау;

Қордың қызметіне және тәуекелдерді басқаруға тұрақты ішкі бақылауды жүзеге асыруға директорлар кеңесі, алқалы органдар, басқарма мүшелерінің және өзге де басшы қызметкерлердің белсенді қатысуы;

директорлар кеңесінің, алқалы органдардың, басқарма мен басшы қызметкерлердің шешім қабылдауының тәуелсіздігі;

директорлар кеңесінің, алқалы органдардың, басқарманың және басшы қызметкерлердің шешімдерін міндетті түрде хаттамалау (олардың негізінде шешім қабылданған құжаттарды қоса бере отырып);

басшы қызметкерлердің өз мүдделері мен Қор мүдделері арасындағы қақтығыстың туындауына тікелей немесе жанама түрде әкеп соғуы мүмкін әрекеттерден бас тарту міндеттемесін жазбаша ресімдеу, ал мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда-бұл туралы директорлар кеңесін уақтылы хабардар ету міндеттемесі;

басшы қызметкерлердің уәкілетті органның біліктілік талаптарына сәйкестігі;

басшы қызметкерлердің бақылау және басқару функцияларының сапасын үнемі жетілдіру;

кәсіби этиканың жалпы қабылданған нормалары;

3) директорлар кеңесінің қалауы бойынша мүдделер қақтығысын реттеу тәртібін және басқа да мәселелерді регламенттейді.

Ескерту. Талаптар 1-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-2. Корпоративтік басқару кодексі шеңберінде мүдделер қақтығысын басқару жөніндегі рәсім және оны іске асыру тетіктері, сондай-ақ орындалуын бақылау әзірленеді.

Мүдделер қақтығысын басқару процедурасы және оны жүзеге асыру тетіктері келесі компоненттерден тұрады:

Қор қызметіндегі мүдделер қақтығысын азайту рәсімінің тетігі;

директорлар кеңесі мүшелерінің директорлар кеңесі мүшесінің мүдделер қақтығысы болатын мәселелер бойынша дауыс беруден бас тарту міндеті;

директорлар кеңесінің рәсім ережелерін бұзуға ден қою тетігі.

Корпоративтік басқару кодексінің шеңберінде Қор қызметкерлері Қор қызметіне қатысты бұзушылықтар туралы құпия түрде хабарлайтын рәсімдер әзірленеді.

Ескерту. Талаптар 1-2-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Директорлар кеңесі тәуекелдерді тиімді басқару және ішкі бақылау мақсатында мынадай ішкі құжаттарды:

1) корпоративтік стратегияны;

2) Қордың ұйымдық-функционалдық құрылымы туралы ережені;

3) басшы қызметкерлерге еңбекақы төлеу, ақшалай сыйақы есептеу, сондай-ақ материалдық көтермелеудің басқа да түрлері жөніндегі ішкі саясатты;

4) есеп саясатты;

5) басқарушылық есептілікті ұсыну мерзімдері мен нысандары туралы ережені бекітеді.

3. Корпоративтік стратегияны басқарма әзірлейді және:

1) Қордың қысқа мерзімді (бір жылға дейін), орта мерзімді (1 (бір) жылдан 3 (үш) жылға дейін) және ұзақ мерзімді (3 (үш) жылдан астам) мақсаттарын айқындайды;

2) Мыналарды:

Қордың негізгі мақсаттары және қызмет бағыты;

Қор қызметінің қаржылық және өзге де көрсеткіштерінің болжамды мәндері;

Қор қызметінің болжамды көрсеткіштеріне қатысты өзге де мәселелерді қамтиды.

4. Қордың ұйымдық-функционалдық құрылымы туралы ережені басқарма әзірлейді және ол мыналарды қамтиды:

1) алқалы органдардың, басқарудың, ішкі аудит қызметінің, басшы қызметкерлердің құрылымы, өкілеттіктері;

2) қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптары "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры" акционерлік қоғамындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптардың 19-1-тармағында белгіленген талаптардан басқа;

3) өзара іс-қимыл және есептілік тәртібі;

4) ішкі аудит қызметінің, тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің (тәуекел-менеджерінің) қызметкерлеріне басқа бөлімшелердің функцияларын жүктеуге жол бермеу;

5) Басқарма, құрылымдық бөлімшелер және қызметкерлер қызметінің тиімділігін бағалау өлшемшарттары, оның ішінде оларға жүктелген функциялар мен міндеттерді орындамағаны (тиісінше, уақтылы орындамағаны) үшін шаралар қолдану тәртібі.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 22.12.2023 № 91 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5. Басшы қызметкерлерге еңбекақы төлеу, ақшалай сыйақы есептеу, сондай-ақ материалдық тұрғыдан ынталандырудың басқа да түрлері жөніндегі ішкі саясатты (қағидаларды) басқарма әзірлейді және:

1) директорлар кеңесі, басқарма мүшелерінің, өзге де басшы қызметкерлердің лауазымына кандидаттарды іріктеудің, сыйақы мөлшерін айқындаудың қағидаттарын, өлшемдерін;

2) сыйақылардың түрлерін, құрауыштары, жүзеге асыру негіздерін (тіркелген сыйақы мөлшері, сыйақылардың, өтемақы төлемдерінің басқа да түрлері);

3) басшы қызметкерлердің жұмысын бағалау және сыйақыларды қолдану өлшемдерін;

4) жүргізілген сыйақылар мен басқа да өтемақы төлемдері бөлігінде бюджетті игеруге, басшы қызметкерлердің уәкілетті органның біліктілік талаптарына және лауазымдық нұсқаулық талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге қатысты директорлар кеңесіне берілетін басқарма есебінің нысаны мен кезеңділігін;

5) Қордың кадрлық саясатына қатысты өзге де мәселелерді регламенттейді.

6. Есеп саясаты:

1) оны басқарма халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына, Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік заңнамасына сәйкес әзірлейді;

2) ол бухгалтерлік есеп жүргізу мен қаржылық есептілікті жасаудың қағидаттарын, негіздерін, шарттарын, қағидалары мен тәжірибесін қамтиды;

3) кірістерді (шығыстарды) динамикасы бойынша ай сайынғы салыстырып тексеруге жауапты бөлімшені айқындайды;

4) регламенттейді:

тәуекелді бағалау моделі және ағымдағы бағаларды нарықтық бағаларға келтіру негізінде қаржы құралдарының құнын бағалауға қойылатын талаптарды;

халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес қаржы құралының нарықтық құны болмаған кезде қаржы құралының құнсыздануына тестілерді жүзеге асыру әдістемесін;

қаржылық активтерді есепке алу және бағалауға қатысты өзге де мәселелерді.

7. Басқарушылық есептілікті ұсыну мерзімдері мен нысандары туралы ережені басқарма әзірлейді және басқарманың инвестициялық комитеттің (инвестициялық комитеттердің) және тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің директорлар кеңесіне және Қор акционерлеріне басқарушылық есептілікті ұсыну тәртібін регламенттейді, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

қаржылық есептілік (оның ішінде өткен жылдардың алдыңғы кезеңімен салыстырғанда және қызметтің жоспарланған көрсеткіштері);

инвестициялар туралы есептер (баланстық және нарықтық құнын, кірістілігін, сатып алу мен сатудың жалпы сомасын көрсете отырып, қаржы құралдарының түрлері бойынша);

активтер мен міндеттемелер көлемін салыстыру туралы есеп;

Қор тәуекелінің картасын талдау;

Қордың директорлар кеңесі мен акционерлерінің талап етуі бойынша өзге де есептілік.